

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lutego 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] Szpitala [...] w Ł. - [...] Szpitala [...] z siedzibą w Ł.
przeciwko J. K.

o odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy,

oraz z powództwa wzajemnego J. K.

przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej [...] Szpitala [...] w Ł. - [...] Szpitalowi [...] z siedzibą w Ł.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie w związku z mobbingiem

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 15 lutego 2018 r.,

skargi kasacyjnej J. K. - pozwanej - powódki wzajemnej od wyroku

Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł.

z dnia 1 grudnia 2016 r., sygn. akt VII Pa [...],

**1. odrzuca skargę kasacyjną pozwanej (powódki wzajemnej)
odnośnie do powództwa głównego;**

**2. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w
zakresie powództwa wzajemnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 1 grudnia 2016 r. Sąd Okręgowy Ł. oddalił apelację J. K. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z dnia 29 czerwca 2016 r., mocą którego zasądzono na rzecz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...]

Szpitala [...] w Ł. - [...] Szpitala [...] z siedzibą w Ł. kwotę 1.125 zł tytułem odszkodowania z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy oraz kwotę 192 zł tytułem zwrotu kosztów procesu powoda głównego (pkt 1); oddalono powództwo wzajemne w całości (pkt 2) oraz zasądzono od J. K. na rzecz Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej [...] Szpitala [...] w Ł. - [...] Szpitala [...] z siedzibą w Ł. kwotę 1.800 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego pozwanego wzajemnego (pkt 3).

W sprawie ustalono, że J. K. została zatrudniona w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej [...] Szpitalu [...] w Ł. na podstawie umowy o pracę od dnia 6 stycznia 2003 r. w niepełnym wymiarze czasu pracy, to jest 1/10 etatu, na stanowisku starszego asystenta. Z dniem 1 maja 2003 r. powierzono pozwanej stanowisko zastępcy ordynatora ds. fizjoterapii w Klinice Rehabilitacji z Oddziałem Dziennego Pobytu.

J. K. w dniu 27 maja 2014 r. złożyła pracodawcy oświadczenie o rozwiązaniu umowy o pracę z powodu mobbingu na podstawie art. 55 § 1¹ k.p. Jako przyczynę rozwiązania umowy o pracę pozwana wskazała stosowanie przez Kierownika Kliniki Rehabilitacji i Medycyny Fizykalnej [...] w Ł. dr hab. n. med. prof. nadz. M. W. – O. mobbingu, w szczególności polegających na uporczywych i długotrwałych działaniach i zachowaniach, mających na celu skompromitowanie pozwanej (powódki wzajemnej), podważenie jej autorytetu oraz kompetencji, pozycji w klinice, nastawiania innych pracowników kliniki przeciwko pozwanej, utrudnianie wypełniania obowiązków wynikających z pracy w klinice, a także uniemożliwienie przygotowania przewodu habilitacyjnego, co skutkowało rozstrojem zdrowia. W uzasadnieniu oświadczenia pozwana (powódka wzajemna) wskazała, że przełożona wielokrotnie w stosunku do niej dopuszczała się nagannych, niemających usprawiedliwienia w normach moralnych lub zasadach współżycia społecznego zachowań, naruszając w ten sposób niejednokrotnie godność i dobre imię pozwanej.

W dniu 30 maja 2014 r. powód doręczył J. K., datowane na dzień 26 maja 2014 r. oświadczenie woli o rozwiązaniu umowy o pracę za wypowiedzeniem z zachowaniem 3 miesięcznego okresu wypowiedzenia, ze skutkiem na dzień 31 sierpnia 2014 r. Jako przyczynę wypowiedzenia umowy o pracę wskazano

ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych, tj. niewywiązywanie się z podstawowych obowiązków polegających na codziennym świadczeniu pracy na rzecz Kliniki, nie informowaniu o przyczynach swoich nieobecności, pojawianiu się w Klinice raz na jakiś czas i podpisywaniu jednorazowo listy obecności, także w miejscach, w których wpisywane były nieobecności nieusprawiedliwione.

Pozwem z dnia 6 czerwca 2014 r. pozwana złożyła odwołanie od wypowiedzenia umowy o pracę z dnia 30 maja 2014 r., wnosząc o uznanie wypowiedzenia umowy o pracę za bezskuteczne, wobec wcześniejszego rozwiązania przez J. K. umowy o pracę w dniu 27 maja 2014 r. i zasądzenie odszkodowanie w wysokości 945 zł. Wyrokiem z dnia 25 września 2014 r. Sąd Rejonowy w Ł. w sprawie XIP [...] oddalił powództwo J. K..

Natomiast istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy zarzuty dotyczące mobbingu, leżące u podstaw złożonego pracodawcy przez J. K. oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy w trybie art. 55 § 1¹ k.p., miały miejsce. W ocenie Sądu Okręgowego, okoliczności sprawy nie uzasadniają stwierdzenia, że była ona ofiarą działań lub zachowań jej dotyczących lub skierowanych przeciwko niej jako pracownikowi, polegających na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu, wywołujące u niej zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujących lub mających na celu jej poniżenie lub ośmieszenie, izolowanie jej lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników, co oznacza, że nie zostały spełnione przesłanki z art. 94³ § 2 k.p. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy zgodnie z treścią art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

Skargę kasacyjną wywiódł pełnomocnik pozwanej (powódki wzajemnej), zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w Ł. w całości, wskazując jako podstawę skargi naruszenie przepisów postępowania tj. art. 385 k.p.c. 386 § 1 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 272 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 217 § 2 k.p.c. oraz naruszenie prawa materialnego, tj. art. 94³ § 3 i 4 k.p.

Mając na uwadze powyższe, wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, pozostawienie Sądowi Okręgowemu w Ł. rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Okolicznością uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania,

jest według skarżącej jej oczywista zasadność.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony w całości, a wartość przedmiotu zaskarżenia określono na poziomie 42.875 zł. Przedmiotowy zabieg oznacza, że zakresem zaskarżenia są objęte dwa odrębne roszczenia. Pierwsze z nich dotyczy powództwa głównego na kwotę 1.125 zł i obejmuje odszkodowanie z tytułu nieuzasadnionego rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy. Drugie odnosi się do powództwa wzajemnego na kwotę 41.750 zł związanego z mobbingiem. Kumulacja wartości przedmiotu zaskarżenia nie oznacza dopuszczalności skargi kasacyjnej *in extenso*. W myśl art. 398² § 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych - niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Z tych względów podlega ona odrzuceniu w części dotyczącej odszkodowania w związku z rozwiązaniem umowy o pracę bez wypowiedzenia z winy pracodawcy (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

W pozostałym zakresie skarga kasacyjna nie spełnia warunków, pozwalających na przyjęcie jej do merytorycznego rozpoznania. Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi

kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wywodu zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Skonfrontowanie uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z motywami zaskarżonego wyroku nie pozwala stwierdzić, żeby spełnione zostały przesłanki, na które powołuje się skarżąca. Jej teza o oczywistej sprzeczności zaskarżonego orzeczenia z prawem opiera się na założeniu, że Sąd Okręgowy dopuścił się naruszenia przyjętej w prawie polskim koncepcji apelacji pełnej (art. 382 k.p.c.), nie dokonał samodzielnej oceny dowodów w sprawie oraz nie przeprowadził samodzielnie postępowania dowodowego.

Postępowanie apelacyjne ma, z jednej strony, charakter merytoryczny, zaś z drugiej - kontrolny (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2006 r., I PK 210/05, LEX nr 197171). Przy czym wyznaczniki te nie konkurują ze sobą, a zachodząca między nimi relacja posiada wspólny mianownik. Jest nim ocena legalności rozstrzygnięcia. Oznacza to, że postępowanie apelacyjne, z uwzględnieniem jego charakteru kontrolnego, jest także kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji i zmierza do ponownego merytorycznego rozpoznania sprawy. Przyjęta koncepcja apelacji pełnej (*cum beneficio novorum*) zakłada więc możliwość, a niekiedy konieczność prowadzenia przez sąd drugiej

instancji postępowania dowodowego. Nakłada na sąd drugiej instancji powinność dokonania samodzielnej oceny dowodów zgromadzonych przez sąd pierwszej instancji oraz przeprowadzonych przed sądem odwoławczym, a także ustalenia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Sąd drugiej instancji stosuje zarówno przepisy szczególne odnoszące się do postępowania przed tym sądem (art. 381, 382 k.p.c.), jak i odpowiednio - z mocy odesłania zawartego w art. 391 § 1 k.p.c. - przepisy regulujące przebieg postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji (227, 235-315 k.p.c.). W skardze kasacyjnej skarżący może wykazywać, że materiał dowodowy, stanowiący podstawę ustaleń, został zgromadzony z poważnymi uchybieniami przepisom prawa procesowego, część materiału została bezpodstawnie pominięta bez wyjaśnienia przyczyn lub że oznaczone dowody nie zostały prawidłowo przeprowadzone lub nie zostały dopuszczone, co nastąpiło z naruszeniem reguł postępowania cywilnego.

Przepis art. 382 k.p.c. ma charakter ogólnej dyrektywy określającej istotę postępowania apelacyjnego jako kontynuację merytorycznego rozpoznania sprawy. Może zatem stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej, jeżeli skarżący wykaże, że sąd drugiej instancji bezpodstawnie pominął część zebranego materiału oraz że uchybienie to mogło mieć wpływ na wynik sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 6 stycznia 1999 r., II CKN 100/98, OSNC 1999 nr 9, poz. 146 i z dnia 7 lipca 1999 r., I CKN 504/99, OSNC 2000 nr 1, poz. 17 oraz z dnia 22 lutego 2007 r., III CSK 337/06; z dnia 9 czerwca 2005 r., III CK 674/04; z dnia 12 czerwca 2013 r., II CSK 634/12, LEX nr 1363015).

Prawidłowe rozstrzygnięcie sprawy wymagało poczynienia przez Sąd wyczerpujących ustaleń faktycznych zmierzających przede wszystkim do ustalenia czy zarzuty dotyczące mobbingu, leżące u podstaw złożonego pracodawcy przez J. K. oświadczenia o rozwiązaniu stosunku pracy w trybie art. 55 § 1¹ k.p. miały miejsce. Innymi słowy, czy okoliczności sprawy uzasadniały stwierdzenie, że była ona ofiarą działań lub zachowań jej dotyczących lub skierowanych przeciwko niej jako pracownikowi, polegających na uporczywym i długotrwałym nękanii lub zastraszaniu, wywołujące u niej zaniżoną ocenę przydatności zawodowej, powodujących lub mających na celu jej poniżenie lub ośmieszenie, izolowanie jej lub wyeliminowanie z zespołu współpracowników, tj. czy zostały spełnione

przesłanki z art. 94³ § 2 k.p.

Zasada pełnej apelacji nałożyła zatem na Sąd drugiej instancji obowiązki i uprawnienia sądu merytorycznego, który mógł dokonać innej oceny prawnej ustalonego przez Sąd pierwszej instancji stanu faktycznego, odmiennej oceny dowodów i innych ustaleń faktycznych, a także uzupełnić ustalenia Sądu pierwszej instancji. Z tego względu Sąd odwoławczy jednoznacznie określił podstawę faktyczną orzeczenia apelacyjnego. Mógł to uczynić przez uznanie ustaleń sądu pierwszej instancji za własne, co ma miejsce w sprawie, mógł też samodzielnie dokonać nowych ustaleń w oparciu o przeprowadzone już przed sądem pierwszej instancji dowody lub dowody przeprowadzone w drugiej instancji, wskazując jasno w jakim zakresie akceptuje ustalenia sądu pierwszej instancji. Należy jednak podkreślić, że jedynie w razie jednoznacznej wymowy materiału dowodowego w postaci zeznań świadków (przesłuchania stron) i oczywistej błędności oceny tego materiału przez Sąd pierwszej instancji, uzasadniona i dopuszczalna jest zmiana przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych bez jednoczesnego poszerzenia tego materiału (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2016 r., I PK 66/16, LEX nr 2290355). Ponieważ Sąd drugiej instancji, w związku ze zgłoszonymi zarzutami, nie doszedł do przekonania o nietrafności ustaleń faktycznych zawartych w zaskarżonym orzeczeniu, nie rozpatrzył potrzeby uzupełnienia omawianego materiału przez przeprowadzenie nowych dowodów. Jeżeli sąd apelacyjny po rozpoznaniu sprawy akceptuje w całości lub w określonym zakresie ustalenia faktyczne sądu pierwszej instancji, może ograniczyć się do stwierdzenia, że przyjmuje je jako własne, w wyniku czego stają się one także ustaleniami sądu odwoławczego; takie jest minimalne wymaganie prawidłowego zastosowania art. 382 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2016 r., IV CSK 702/15, LEX nr 2109483).

Mając na uwadze powyższe, należy przyjąć, że niezasadny jest wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w płaszczyźnie naruszenia art. 382 k.p.c., przez pominięcie wniosków dowodowych pozwanej o przeprowadzenie dowodu z konfrontacji świadków i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Sąd Okręgowy zajął stanowisko co do wniosków podniesionych w apelacji, a skarżąca nie przedstawiła argumentów

przekonujących, że było ono błędne.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby rozpoznania skargi kasacyjnej. Dlatego, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

aw